

VOJVODINAŠUME

RETKE, RANJIVE I UGROŽENE BILJNE I ŽIVOTINJSKE VRSTE

NA PODRUČJU JP "VOJVODINAŠUME"

JP "Vojvodinašume" Petrovaradin
Preradovićeva 2
21131 Petrovaradin
tel. +381 21 6431644
fax +381 21 6433139
www.vojvodinasume.rs

RETKE, RANJIVE I UGROŽENE
**BILJNE
I ŽIVOTINJSKE
VRSTE**

NA PODRUČJU JP "VOJVODINAŠUME"

Petrovaradin, oktobar 2011.

RETKE, RANJIVE I UGROŽENE
**BILJNE
I ŽIVOTINJSKE
VRSTE**
NA PODRUČJU JP "VOJVODINAŠUME"

Raznovidnost i bogatstvo živog sveta svake države predstavlja planetarnu vrednost. Odgovornost za očuvanje živog sveta i pravo na njegovo korišćenje rešava se ne samo na nacionalnom već i na međunarodnom nivou. Na osnovu mnogih međunarodnih sporazuma, međunarodna obaveza svake države je da se aktivno uključi u zaštitu i očuvanje vrsta od međunarodnog značaja. Na taj način i naša zemlja snosi veliku odgovornost za očuvanje mnogih vrsta. Zbog toga, svako od nas treba da pruži svoj doprinos u zaštiti ugroženih vrsta i staništa, jer kada se sabere mnogo malih ličnih doprinosa dobije se velika šansa za sve buduće generacije...

SADRŽAJ

FLORA/BILJKE - VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA	6
FLORA/BILJKE - VRSTE SUVIH STANIŠTA	36
FAUNA/ŽIVOTINJE - MAMMALIA/SISARI	56
FAUNA/ŽIVOTINJE - AVES/PTICE	76
FAUNA/ŽIVOTINJE - REPTILIA/GMIZAVCI	118
FAUNA/ŽIVOTINJE - AMPHIBIA/ VODOZEMCI	126
FAUNA/ŽIVOTINJE - PISCES/RIBE	136

A light green, stylized illustration of various plants and flowers, including leaves and stems, set against a white background.

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

A light green, stylized illustration of various plants and flowers, including leaves and stems, set against a white background.

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

ACHILLEA MILLEFOLIUM L.
HAJDUČKA TRAVA
fam. Asteraceae

Višegodišnja zeljasta biljka. Stablo uspravno, 20 – 80 cm visoko, okruglo, pri vrhu razgranato, prekriveno dlakama. Listovi dvostruko perasti sa kratkim drškama, fino dlakavi. Koren puzeci dobro razvijen. Cvast je glavica, 3 – 5 mm široka. Glavice su raspoređene u guste, gronjaste, granate cvasti koje se nalaze na vrhovima grana. Raste na livadama, šumskim čistinama i zapuštenim staništima. Poznata je kao lekovita biljka.

Zaštićena je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

ACORUS CALAMUS L.
IDIROT
fam. Araceae

Višegodišnja zeljasta biljka sa simpodijalno razgranatim, snažnim rizomom dugim 25 – 50 (150) cm i debljine do 3 cm. Rizom je karakterističnog mirisa. Stablo je visine do 150 cm. Listovi su uzani, po ivici fino talasasti, pri osnovi crvenkasto-ljubičaste boje. Cvast je cilindrična 4 – 12 cm duga, građena od sitnih žuto-zelenkastih dvopolnih cvetova. Cveti u junu. Plod je crvena bobica. Raste na vlažnim i močvarnim terenima. U Evropi je, počev od XVI veka, od adventivne vrste postala odomaćena. Javlja se u priobalnim delovima sporotekućih i stajaćih voda. Idirot je biljka koja se gaji zbog svojih lekovitih svojstava. Ona je u nestajanju, zbog intenzivnog korišćenja rizoma u farmaceutskoj industriji. U farmaciji se koristi osušeni rizom, a upotrebljava se i kao začim.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

FLORA - BILJKE VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

10

ALTHEA OFFICINALIS L.
BELI SLEZ
fam. Malvaceae

Višegodišnja zeljasta biljka sa debelim, dugačkim, razgranatim korenem. Cela biljka je pokrivena sivkasto-svilastim mekim zvezdastim dlakama. Stablo je visine 50 - 150 (200) cm. Listovi su po obliku trouglasto-jajasti, deljeni na 3 - 5 režnjeva. Cvetovi pojedinačni ili u grozdastim cvastima. Krunica je svetlo-ružičaste ili bele boje. Cveta od juna do oktobra meseca. Raste na vlažnim livadama, pored obala reka, a i na zaslanjenim zemljištima.

Poznata je kao lekovita biljka!

11

CORNUS MAS L.
DREN
fam. Cornaceae

Dren je listopadni grm ili nisko drvo do 8 m visine sa zaobljenom gustom krošnjom. Dugovečan je i može da živi i preko 100 godina. Kora na starijem stablu ispuca u smeđe-crvenkaste ljupe. Mlade grančice su obično četvorouglaste u preseku i fino dlakave. Listovi su naspramni, jajasti sa dugačko izvučenim vrhovima. Cvetovi su žuti. Javljaju se rano, pre listanja, sakupljeni u štitaste cvasti, pravilni su i četvoročlani. Cveta od februara do aprila meseca. Plod je koštunica (drenjina). Plodovi su jestivi. Cenjena medonosna vrsta. Raste svuda, a najviše po suvim, sunčanim, kamenitim stranama svetlih listopadnih šuma, zajedno sa drugim grmljem i šibljem.

Zaštićen je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

12

CRATAEGUS NIGRA W. et K.
CRNI GLOG
fam. Rosaceae

Žbun ili nisko drvo do 7 m visine. Grane su sa trnovima. Trnovi su oko 1 cm dužine. Listovi su trouglasti ili jajasti, perasto usečeni sa 7 - 11 režnjeva koji su oštro nazubljeni. Listovi su manje-više dlakavi. Cvetovi su sakupljeni u cvasti. Krunica je bele boje, a pri kraju cvetanja je ružičasta. Cveti u maju - junu mesecu. Plod je koštunica, pri sazrevanju crvenkaste, a kasnije sjajno crne boje. Javlja se na plavnim aluvijalnim terenima, na staništima vrbovih, topolovih i lužnjakovo - jasenovih šuma. Heliofilna (svetoljubiva) i entomofilna vrsta.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

ERANTHIS HYEMALIS (L.)
Salisb.
KUKURJAK / TITRA
fam. Ranunculaceae

Višegodišnja zeljasta biljka 5 - 15 cm visoka. Rizom je krtolast, a stabljika uspravna gola, zelene do crveno-smeđe boje, pri vrhu sa tri lista. Listovi su zvezdoliko izdeltjeni i u sredini imaju jedan sedeći cvet žute boje. Cveti od januara do kraja marta, neposredno nakon topljenja snega. Prizemni listovi se obrazuju posle cvetanja. Plod je mešak. Raste u hrastovo-grabovim šumama i u senovitim šumama sa svežim humusnim zemljištem. Jedino stanište ove vrste u Srbiji je u okviru SRP "Bagremara"! Krajnje ugrožen takson kod nas.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

13

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

14

GENTIANA PNEUMONATHE L.
MALA SVEĆICA
fam. Gentianaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka čiji je rizom kratak, razgranat u brojne mesnate korenove. Stablo uspravno, (10) 25 – 50 (65) cm visoko i gusto pokriveno listovima. Cvetovi upadljivo lepi, 25 – 53 mm dugi, usamljeni ili je 2 - 10 cvetova sakupljeno u pazuhu gornjih listova ili na vrhu stabla. Krunica je tamno-plave, ređe bele ili crveno-ružičaste boje. Cveti od jula do oktobra meseca. Plod je čaura. Raste na močvarnim i vlažnim staništima.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

15

HOTTONIA PALUSTRIS L.
VODENA JAGORČEVINA
/ REBRATICA / ŽABLJI
LJILJAN
fam. Primulaceae

Višegodišnja biljka sa puzećim korenom. Stablo je potopljeno u vodi, visine do 90 cm, pri osnovi razgranato i pršljenasto. Sa pršljenova polaze brojni, beli, adventivni korenovi i perasto deljeni listovi. U vreme cvetanja od maja do avgusta, iznad površine vode javljaju se grozdaste cvasti. Cvetovi su bele, ređe svetlo-ružičaste boje. Plod je čaura. Raste u vodama koje sporo teku. Biljka nestaje. Krajnje ugrožen takson.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

16

IRIS PSEUDACORUS L.
BARSKA PERUNIKA
fam. Iridaceae

Višegodišnja zeljasta biljka visine (40) 50 – 100 (150) cm sa rizomom debelim oko 2 cm koji se često lučno izvija iznad površine zemlje. Listovi su plavo-zelene boje. Cvetovi su na vrhu, pojedinačni, dvopolni, krupni, žute boje. Cveta od maja do avgusta. Plod je čaura. Ova biljka ulazi u sastav močvarnih, vlažnih dolinskih livada.

Nalazi se na Evropskoj crvenoj listi.

17

LEUCOIUM AESTIVUM L.
DREMOVAC
fam. Amaryllidaceae

Višegodišnja zeljasta biljka sa jajolikom lukovicom. Stablo visoko 35 – 65 cm, a na vrhu nosi 3 - 8 cvetova. Cvetovi bele boje, zvonasti i nadole povijeni. Plod je čaura. Cveta od aprila do juna meseca. Raste pored reka, potoka, na adama, šumama hrasta i jasena, kao i u topolovim šumama. Gaji se kao ukrasna biljka. Medonosna biljka. Lukovica je bogata alkaloidima i koristi se u farmaciji. Javlja se na vlažnim livadama i na ivicama hidrološki uslovljene šumske vegetacije.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

18

MARSILEA QUADRIFOLIA L.
RAZNOROTKA /
ČETVOROČLANA DETELINA
fam. Marsileaceae

Heterosporna vodena paprat sa rizomom dužine i do 50 cm, a kod nekih oblika i do 100 cm, pa i više. Listovi na tanikim i vrlo dugim drškama. Liska se sastoji iz četiri objajasta listića. Sporangije se nalaze u naročitim tvorevinama - sporokarpima - pri osnovi listnih drški. Omotač sporokarpa u zreлом stanju je veoma tvrd. Makrosporangije i mikrosporangije su zajedno u pojedinačnim sorusima. Sporonosni od avgusta do novembra. Rasprostranjena je u ustajalim vodama i močvarnim staništima.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u, Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarne lista najugroženijih biljaka).

NUPHAR LUTEUM L.
ŽUTI LOKVANJ
fam. Nymphaeaceae

Višegodišnja, floatantna vodena biljka sa debelim, mesnatim rizomima položenim na dnu u mulju. Biljka ima dva tipa lišća: podvodno (tanko i prozračno) i plivajuće (srcasto, čvrsto, veliko, smešteno na dugačkim drškama). Lisna drška duga 50 – 250 (400) cm. Cvetovi su neprijatno mirišljavi, aromatično alkoholnog mirisa. Cvetovi su žute boje, pojedinačni i krupni. Plod je u obliku bobice. Cveti od aprila do septembra. Poznata je kao lekovita biljka. Predstavnik je reliktnih flore tercijara.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarne lista najugroženijih biljaka).

19

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

20

NYMPHAEA ALBA L.
BELI LOKVANJ
fam. Nymphaeaceae

Višegodišnja, floatantna, zeljasta vodena biljka sa horizontalnim debelim rizomom postavljenim u mulju. Listovi su na vrlo dugim žilavim drškama, vrlo krupni, po obliku ovalno srcasti. Cvetovi su bele boje, vrlo krupni. Plod je loptast do jajast. Poznata je kao lekovita biljka. Predstavnik je reliktnе flore tercijara.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

21

ORCHIS LAXIFLORA
VELIKI KAČUNAK /
MOČVARNA ORHIDEJA
fam. Orchidaceae

Veliki kačunak je subatlantsko – submediteranska vrsta. Višegodišnja zeljasta biljka sa dvojnóm krtolom i nerazgranatom stabljikom visine 30 – 60 cm. Listovi linealno lancetasti, na vrhu izvućeni u dugaćak šiljak. Cvetovi su mnogobrojni, purpurno crveni, krupni, složeni u izduženu rastresitu cvast. Veliki kačunak je vrsta moćvarnih staništa. Zaštićena je okviru cele familije.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

22

ORCHIS PURPUREA
PURPURNI KAĆUNAK
fam. Orchidaceae

Višegodišnja zeljasta biljka visine do 50 cm. Pripada reliktnoj porodici orhideja. Purpurni kaćunak je vrsta vlažnih staništa, najčešće prisutna u hrastovim šumama. Zaštićena je okviru cele familije.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

PLETARIA ALLIACEA
PLETARIA
fam. Brassicaceae

Višegodišnja biljka. Dostiže visinu do 30 cm. Listovi su zeleni i ostaju tokom cele godine. Cvetovi su beli, grozdasti. Naseljava skoro sve tipove staništa. Retka biljna vrsta u Vojvodini.

Nalazi se na prostoru Obedske bare.

POTENTILLA PALUSTRIS
BARSKI PETOLIST
fam. Rosaceae

Višegodišnja, skoro poluzbunasta biljka. Cvetna stabljika do 45 cm visoka. Krunični listići tamno crveni i upola kraći od čašičnih listića. Listovi perasti, cvetovi bele boje u razređenoj terminalno cimoznoj cvasti.

Nalazi se na prostoru Obedske bare.

23

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

24

PRUNUS SPINOSA L.
TRN / TRNJINA
fam. Rosaceae

Žbun visok 1 – 3 (5) m sa okruglastom krošnjom. Listovi su eliptično do objaglastog oblika. Cveti pre listanja. Cvetovi su bele boje, vrlo brojni. Cveti od aprila do juna meseca. Plod je koštunica, plavičasto-crne boje, kiselog, oporog ukusa. Heliofilna (svetlopljibiva) vrsta karakteristična za umereno kontinentalne šiblake. Medonosna biljka. Sok iz plodova i kore drveta može se koristiti za bojenje tkanine u crvenu boju. U listu ima vitamina C. Raste u šibljacima pored puteva.

Zaštićen je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi.

RUSCUS ACULEATUS
VEPRINA
fam. Liliaceae

Trajni zimzeleni žbun koji naraste do 90 cm visine. Ljuspasti listići mali, kožasti, dugi do 3 cm. Cvet mali, zelenasto bele boje. Plodovi su okrugli – bobice, crvene boje. Semenke ostaju na biljci i tokom zime. Zbog prekomernog korišćenja u Vojvodini je retka biljka.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje flore i faune, Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi.

25

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

26

SAMBUCUS NIGRA L.
ZOVA / BAZGA
fam. Sambucaceae

Zova je žbun ili nisko drvo do 10 m visine sa prečnikom stabla do 50 cm i korenom, uglavnom, plitkim, površinskim. Kora na starijem stablu je sivo-smeđa sa izduženo ispucalom plutom. Mlade grančice su zelene boje sa sivim lenticelama. Lista vrlo rano, dugo pre cvetova. Cvetovi su bele boje sa jakim mirisom, sakupljeni u vršne cvasti. Cveta u junu mesecu. Plodovi su sjajno crno-ljubičaste boje sa crvenim sokom, zreli u septembru mesecu. Rasprostranjena je na svetlim, toplim staništima koja su bogata humusom i azotom. Gaji se i kao ukrasna, lekovita biljka.

Zaštićena je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

SCIRPUS LACUSTER (L.)
Palla - OBLIĆ / ZUKA /
ŠAŠINBA / VEŽLIKA
Schoenoplectus lacustris
(L.) Palla
fam. Cyperaceae

Višegodišnja biljka sa zadebljalim puzećim rizomom. Stablo je visoko do 3 m, a oko 2 cm debelo, zelene boje, okruglo, glatko sa vazdušnim kanalima. Cvast je štitasto metličasta, dužine 5 – 8 cm. Ispod cvasti su dva igličasta lista. Cveta u junu mesecu, a može i od jula do oktobra. Plod je orašica. Često gradi čiste sastojine na obalama, ređe u močvarnim i vlažnim livadama. Predstavnik je reliktno flore tercijara.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarne lista najugroženijih biljaka).

27

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

28

SOLANUM DULCAMARA L.
PASKAVICA
fam. Solanaceae

Polužbun, raste kao povijaša. Rizom horizontalan, razgranat. Stablo jako razgranato. Listovi jajasti na vrhu zašiljeni. Cvetovi ljubičaste boje, ređe bele ili roze boje, u cimoznim povijenim metličastim cvastima. Cveti od juna do septembra meseca. Plod je crvena bobica. Raste u šipražju i žbunju, pored obala potoka i reka. Poznata je kao lekovita biljka.

Zaštićena je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05).

29

SONCHUS PALUSTER L.
VELIKA GORČIKA
fam. Asteraceae

Višegodišnja zeljasta biljka (60) 90 – 300 cm visoka. Stablo uspravno, pri vrhu granato, plavkasto-zelene boje. Rizom krtolast, horizontalno položen. Prizemni listovi duguljasto lancetasti, perasto režnjeviti. Bočni listovi su sedeći, a u gornjem delu obuhvataju stablo pri osnovi. Cvetovi sakupljeni u cvast glavicu koja je široka do 4 cm. Cvetovi su žute boje. Cveti od jula do oktobra meseca. Raste pored obala reka, po barama i vlažnim livadama.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarne lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

30

STRATIOTES ALOIDES L.
TESTERICA
fam. Hydrocharitaceae

Višegodišnja biljka koja se iz vode izdiže gornjom trećinom listova i cvetova. Slobodno plivajuća ili u plitkoj vodi, dugim korenovima ukorenjena biljka. Slična aloji. Listovi su skupljeni u rozete bez drške, koje leti u vreme cvetanja vire iz vode, a kasnije se potapaju. Dugi su (10) 15 – 40 (50) cm, široki 3 – 4 cm, kruti, u obliku mača, na preseku trougaoni, a postepeno se sužavaju u vrh. Obod lista je tvrdo nazubljen, zupci su kukasti, šiljasti i upravljani prema vrhu. Dvodomna je biljka. Cvetovi jednopolni. Razmnožava se uglavnom vegetativno. Cveti od maja do avgusta (septembra). Plod je bobica. Često obrazuje čiste sastojine u uvalama zaštićenim od vetra ili u prореđenim tršćacima. Predstavnik je reliktnе flore tercijara.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

THELYPTERIS PALUSTRIS
BARSKA PAPRAT
fam. Thelypteridaceae

Rizom crn, listovi puzeci do 120 cm dugi, pojedinačni, uspravni i dvostruko perasti. Listići prvog reda duboko perasto usećeni. Listići drugog reda su celog oboda ili slabo nazubljeni, pri osnovi međusobno srasli. Raste na travnatog podlozi u tršćacima.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

31

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

32

TRAPA LONGICARPA Jank.
VODENI ORAH /
ORAŠAK / RAŠAK
fam. Trapaceae

Vodena, jednogodišnja zeljasta biljka sa atrofiranim korenom. Podvodni deo stabla je sa dugačkim internodijama, a u gornjem delu internodije su kraće i deblje. Stablo ponekad ima dužinu i do 10 m. Biljka ima dve vrste listova. Flotantni listovi obrazuju karakterističnu plivajuću rozetu čije su lisne drške mehurasto proširene. Submerzni listovi su nitasti ili usko lancetasti i rano opadaju, pa se mesto njih razvijaju zeleni adventivni korenovi. Cvetovi su bele boje, pojedinačni i javljaju se u pazuhu flotantnih listova. Cveti od juna do oktobra. Plod je krupan, po pravilu jednosemen, karakterističnog rogijastog oblika, koštuničav sa četiri čvrsta izraštaja (rogovi ili kraci). Seme vodenog oraha bogato je hranljivim supstancama, pa se upotrebljava u svezem, kuvanom ili pečenom obliku, a po ukusu podseća na kesten. Raste u eutrofnim vodama, slabo alkalne reakcije, na mulju siromašnom kalcijum-karbonatom. Predstavnik je reliktno flore tercijara.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

SALVINIA NATANS L.
VODENA PAPRAT
fam. Salviniaceae

Heterosporna paprat. Nežna jednogodišnja flotantna biljka sa tankim horizontalnim stablom. Stablo je dužine do 20 cm, a debljine 1 mm. Biljke su bez korena. Listovi su po 3 u prsljenu, vrlo dlakavi. Dva od njih su celi i plivaju na površini vode, a treći je pod vodom, fino izdijeljen i liči na koren. Sorusi su okruglog oblika i u grupama od 3 do 8. Spore sazrevaju od avgusta do novembra meseca.

Nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

33

FLORA - BILJKE

VRSTE VLAŽNIH STANIŠTA

34

UTRICULARIA VULGARIS
MEŠINKA
fam. Lentibulariaceae

Pripada grupi reliktnih vrsta. Listovi mogu biti u obliku pehara, mehura i sl. Hrane se, između ostalog, i insektima preko lista gde ih svare pomoću kiselina i proteolitičkih fermenta. Cvetaju od jula do avgusta meseca kada se iznad vode pojavljuju grozdaste cvasti sa 4 - 15 žutih cvetova. Žive u barama i sporotekućim vodama na čitavom području.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

VALERIANA OFFICINALIS L.
ODOLJEN
fam. Valerianaceae

Višegodišnja zeljasta biljka visoka 25 - 100 (200) cm. Rizom kratak, valjkast. Stablo uspravno, šuplje, isprugano, golo, samo u prizemnom delu pokriveno dlačicama. Listovi su raznovrsni. Donji listovi su naspramni, neparno perasti i rasepljeni, na dugačkim drškama. Što su bliže vrhu, gornji listovi imaju kraće drške i manje liske, dok su najviši listovi nalik "bodljicama" lancetastog oblika, bez drški i sa malo dlačica na naličju. Na vrhu stabla nalaze se cvetovi svetlo-crvene do bele boje, sakupljeni u štitastu cvast. Miris stabljike, posebno korena, vrlo je neugodan. Poznata kao lekovita biljka. Raste na vlažnim livadama i hidrološki uslovljenoj šumskoj vegetaciji

Zaštićen je Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

35

FLORA - BILJKE VRSTE SUVIH STANIŠTA

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

38

ADONIS VERNALIS L., e.
Spring Pheasants Eye
GOROCVET
fam. Ranunculaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 10 – 40 cm. Cveta od marta do maja meseca. Raste na peskovitim staništima i sušnim livadama. Sve je ređa, tipična stepska vrsta reliktnog karaktera. U Vojvodini su joj glavna nalazišta na Fruškoj gori, Deliblatskoj i Subotičko-Horgoškoj peščari. Dragocena je lekovita biljka kao važna prirodna sirovina za proizvodnju lekova protiv nekih srčanih oboljenja. Otrovnja je. Prekomernim branjenjem i vađenjem sa korenima, čovek je ubrzao njeno proređivanje ili potpuno iščezavanje sa mnogih mesta na kojima je nekada bila česta.

39

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

ALKANNA TINCTORIA (L.)
TAUSCH, e. Alkanet-Root
CRVENA STEŽICA
fam. Boraginaceae

Višegodišnja, pulegla zeljasta biljka. Cveta od maja do juna meseca. Raste u travnim zajednicama na peskovitim terenima. Veoma je retka vrsta u Vojvodini - u iščezavanju. Poznata su njena nalazišta na Subotičkoj-Horgoškoj i Deliblatskoj peščari. Lekovita je i cenjena u narodnoj medicini, jer se koren koristio za negu kose, što je ubrzalo njeno nestajanje. Danas je, uglavnom, ugrožena, posredno, narušavanjem staništa.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

40

ANACAMPTIS PYRAMIDALIS
(L.) Rich., e. Pyramidal
Orchid
PLASTAK fam. Orchidaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 15 – 50 cm. Cveta od maja do juna meseca. Raste u svetlim šumama, šikarama i na livadama. Proređena je, reliktna vrsta u spontanom povlačenju. Zastupljena je na Deliblatskoj peščari i Fruškoj gori. Sve više je ugrožena od izletnika i nekih posrednih činilaca. Zaštićena je u okviru cele familije.

41

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

ANEMONE SILVESTRIS L., e.
Wild-Flower
OVČIJE RUNO
fam. Ranunculaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 15 – 50 cm. Cveta od maja do juna meseca. Raste na suvim livadama, suncanih, peskovitih staništa i u prореđenim šumama. Sve je ređa biljka u flori Vojvodine. Najbogatija su joj nalazišta na Fruškoj gori i Deliblatskoj peščari. Zbog lepih cvetova potencijalno je sve više ugrožavaju izletnici.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

42

BULBOCODIUM VERSICOLOR
ŠAFRANJKA
fam. Brassicaceae

Višegodišnja zeljasta biljka, visoka 8 – 15 cm. Krtolasta lukovica sa kožastom tunikom. Listovi (2 - 3), linearno lancetasti, goli, javljaju se u proleće za vreme cvetanja. Cvetovi ružičasti ili ljubičasti, retko beli. Malobrojne populacije se nalaze na Subotičko-Horgoškoj peščari.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

43

COMANDRA ELEGANS
/Roch./rchb., E. Elegant
Comandra
KOMANDRA
fam. Santalaceae

Polužbunasta biljka, visoka 20 – 60 cm. Cveta u aprilu i maju mesecu. Raste na peskovitim dinama. Vrlo je retka biljka u Vojvodini. Reliktnog je karaktera. Njene malobrojne populacije registrovane su samo na području Deliblatske peščare. Pored posrednih uticaja, potencijalno je ugrožavaju i kolekcionari.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

CROCUS VARIEGATUS
Hoppe et Horn. = *CROCUS*
RETICULATUS M. B.,
e. Variagated Crocus
PRUGASTI ŠAFRAN
fam. Iridaceae

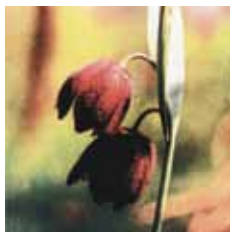

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 5 –15 cm. Cveta februara i marta meseca. Raste na suvim i kamenitim mestima, na stepskim livadama, šibljacima i svetlim šumama. Retka je vrsta u Vojvodini. Malobrojne populacije nalaze se na Deliblatskoj peščari, Fruškoj gori, Vršackim planinama, Subotičko-Horgoškoj peščari i retkim stepskim fragmentima u Bačkoj. Lekovita je biljka i rana pčelinja paša. Ovom lepom vesniku proleća glavna opasnost preti od izletnika.

Retka je vrsta u Vojvodini.

FRITILLARIA DEGENIANA
Wagn., e. Degen's Fritillary
KOCKAVICA
fam. Liliaceae

Zeljasta, višegodišnja biljka visoka 30 – 50 cm. Cveta od aprila do maja meseca. Raste na peskovitoj podlozi u šumskoj zajednici hrasta i lipe. Vrlo je retka endemična vrsta u flori Vojvodine, zastupljena samo na malobrojnim staništima Deliblatske peščare. Privlačna je zbog lepih cvetova, pa je veoma ugrožena od izletnika, ali i od kolekcionara kao retkost.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarne lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

IRIS PUMILA L.,
E. Dwarf Iris
NISKA PERUNIKA
fam. Iridaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 10 – 17 cm. Cveta od aprila do maja meseca. Raste na suvim livadama i pašnjacima. Proređena je i ugrožena vrsta. Malobrojna nalazišta ove tipično stepске biljke poznata su na Fruškoj gori, Deliblatskoj i Subotičko–Horgoškoj peščari. Lekovita je, medonosna i vrlo dekorativna. Veoma je ugrožena od izletnika, jer je beru, a rizome presađuju u vrtove. Potencijalno je ugrožena kao veoma tražena sirovina za kozmetičku i farmaceutsku industriju.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

ORCHIS MAScula
L., e. Male Orchid
SALEP / KAĆUNAK
fam. Orchidaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka 15 – 50 cm. Cveta u aprilu i maju mesecu. Raste na livadama, pašnjacima, žbunovitim mestima i po obodima šuma. Retka je i vrlo ugrožena reliktna vrsta. Njena glavna staništa u Vojvodini nalaze se na Fruškoj gori i Deliblatskoj peščari. Lekovita je vrsta sa bogatim sadržajem sluznih materija u krtolama. U prošlosti je bila veoma tražena droga u narodnoj medicini za proizvodnju napitka – salepa. Izuzetno je ugrožena od izletnika kao ukrasna, a potencijalno joj pretila opasnost i kao lekovitoj. Zaštićena je okviru cele familije.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

48

ORCHIS MORIO L.,
e. Gren-Winged Orchid
MIRISNI KAČUNAK
fam. Orchidaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visine 8 – 40 cm. Cveta od aprila do jula meseca. Raste na suvim, osunčanim livadama, po šikarama i u svetlim šumama. Retka je i ugrožena vrsta. Glavna nalazišta u Vojvodini registrovana su na Fruškoj gori i Deliblatskoj peščari. Lekovita je vrsta, priznata u naučnoj medicini (sluzna droga), a naročito u narodnoj medicini za proizvodnju salepa. Ugrožena je posredno, ali je i neposredno ugrožavaju izletnici. Zaštićena je u okviru cele familije.

49

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

ORCHIS SIMIA Lam.,
e. Monkeu Orchid
KAČUNAK
fam. Orchidaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka sa krtolama, visoka 30 – 40 cm. Cveta u maju i junu mesecu. Raste na livadama i obodima šuma. Prореđena je i ugrožena vrsta reliktnog karaktera sa glavnim nalazištima na Fruškoj gori i Deliblatskoj peščari. Zbog lepih cvasti, neposredno je najviše ugrožena od izletnika. Zaštićena je u okviru cele familije.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

PAEONIA OFFICINALIS L.
subsp. *banatica*/Rochel/
Soo, e. Banat Paeony
BANATSKI BOŽUR
fam. Paeoniaceae

Zeljasta, dugovečna cvetnica, visoka oko 60 cm. Cveti u maju. Raste na staništima svetlih hrastovih šuma i šumskim progalama. Veoma je retka endemo-reliktna vrsta u spontanom izumiranju. U Vojvodini su poznata samo dva njena nalazišta, na Deliblatskoj peščari (Flamunda) i Fruškoj gori (Čerević), gde egzistira u malobrojnim bokorima. Otrovnja je i lekovita biljka. Nekada se koristila u školskoj, a danas samo u narodnoj medicini. Neposredno je ugrožena, naročito od kolekcionara, kao floristički raritet, a od izletnika zbog vrlo lepih cvetova.

Nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

PAEONIA TENUIFOLIA L., e.
Stepa Paeony
STEPSKI BOŽUR
fam. Paeoniaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visoka do 60 cm. Cveti u aprilu i maju mesecu. Raste na suvim, peskovitim staništima. Predstavlja obeležje stepskih predela Deliblatske peščare. Otrovnja je i lekovita, masovno sakupljana kao droga, naročito posle II svetskog rata. Neposredno je ugrožena od izletnika zbog lepih cvetova.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE

VRSTE SUVIH STANIŠTA

PRUNUS TENELLA Batch.
= *AMYGDALUS NANA* L., e.
Russian Almond
BADEMIĆ
fam. Amygdalaceae

Nizak žbun, visine 0,5 - 1,5 m. Cveti u aprilu mesecu. Raste na suvim, osunčanim staništima stepskog karaktera i na obodima šuma. Veoma je proređena reliktna vrsta u spontanom izumiranju. U Vojvodini se očuvala na malobrojnim mestima na Deliblatskoj peščari i na samo jednom registrovanom nalazištu na Fruškoj gori. Lekovita je biljka i rana pčelinja paša. Neposredno je ugrožena od izletnika zbog lepih cvetova, a kao floristička retkost i od kolekcionara.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

PULSATILLA VULGARIS
Mill. subsp. grandis/
Wend./Zam. = *PULSATILA*
GRANDIS Wenderoth,
e. Big Pasque-Flower
SASA VELIKA
fam. Ranunculaceae

Višegodišnja, zeljasta biljka, visine do 12 cm. Cveti u martu i aprilu mesecu. Raste na suvim livadama i proplancima. Tipična stepska biljka, sve ređa u flori Vojvodine. Glavna nalazišta su joj na Fruškoj gori i Deliblatskoj peščari. Nekada se koristila u narodnoj medicini. Zbog njenih prekrasnih cvetova, izletnici je u velikom broju beru u rano proleće. Branje ovog omiljenog vesnika proleća, radi prodaje, ubrzalo je njeno proređivanje u nedavnoj prošlosti.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u, Evropskoj crvenoj listi i u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

FLORA - BILJKE VRSTE SUVIH STANIŠTA

RINDERA UMBELLATA
/W. et K./ Bunge, e. Umbel
Rindera
ŠERPET
fam. Boraginaceae

Dvogodišnja i višegodišnja zeljasta biljka, visoka 20 – 60 cm. Cveti od maja do juna meseca. Raste na peskovitim staništima i na stepskim livadama. Reliktna je i endemična vrsta flore Vojvodine. Predstavlja osobenost i ukras stepskih predela Deliblatske peščare, gde su i jedina njena nalazišta u Vojvodini. Neposredno je ugrožavaju izletnici.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se u Crvenoj knjizi flore Srbije (I tom - preliminarna lista najugroženijih biljaka).

STIPA JOANNIS
Čelak., e. Feather-Grass
KOVIJLE
fam. Gramineae

Višegodišnja, busenasta vrsta, visoka 30 – 80 cm. Cveti u maju mesecu. Raste na stepskim livadama, na suvim staništima peskovitih i lesnih terena. U vreme cvetanja pravi je ukras i specifično obeležje stepskih livada Deliblatske peščare, a sve ređi ostaci ove vrste nalaze se na Vršackim planinama i u Bačkoj. Pored spontanog povlačenja, direktna opasnost joj pretili izletnik, pošto je vrlo dekorativna u doba cvetanja, a naročito od biljara, koji je sakupljaju radi prodaje.

Zaštićeno je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10).

FAUNA - ŽIVOTINJE
MAMMALIA - SISARI

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

AODEMUS AGRARIUS
PRUGASTI MIŠ
fam. Muridae

Nastanjuje različita staništa, jednako šume i polja, ali najčešće je u kupinjacima i uz rub šume, uz kanale i rubove tršćaka.

Nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

58

ARVICOLA AMPHIBIUS
VODENA VOLUHARICA
fam. Arvicolidae

Glodar srednje veličine, oko 20 cm. Živi u blizini vodenih površina, hraneći se zelenim i podzemnim delovima biljaka. Nanosi veliku štetu rasadnicima i povrtarskim kulturama. Prisustvo ovog glodara, osim po počinjenoj šteti, uočljivo je i na osnovu utabanih staza kojima se kreće i "hranilišta" do kojih dovlači hranu.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

59

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

CANIS LUPUS
VUK / KURJAK
fam. Canidae

Ovaj predator naraste do 1,2 m, od čega je rep oko 45 cm. Lovi u čoporima i napada divlje životinje do veličine jelena. Za vreme oskudice, hrani se sitnim životinjama i strvinom. Vukovi su oprezne i plašljive životinje, tako da se teško love u pustim predelima, koje obično naseljavaju. Deliblatska peščara i Vršачki breg predstavljaju jedina preostala staništa ove vrste u Vojvodini.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog I), Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

CASTOR FIBER
EVROPSKI DABAR
fam. Castroidae

Najveći glodlar severne hemisfere. Dostiže dužinu do 1 m, od čega 30 cm otpada na rep. Težine 20 – 30 kg. Glava mu je široka sa kratkom njuškom. Ima kratak i debeo vrat. Noge su mu kratke i ima 5 snažnih prstiju, a na prstima zadnjih nogu ima plovne kožice. Rep je krupan i okrugao. Zubi snažni i imaju izgled dleta. Nastanjuju blago tekuće vode i prave tzv. brane - skloništa od drvnog materijala. Nekada se nalazio na prostoru cele Vojvodine, da bi se 2004. godine ponovo uneo u Obedsku baru i Zasavicu. Reintrodukovana vrsta!

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

ERINACEUS EUROPAEUS
JEŽ
fam. Erinaceidae

Najkrupniji od svih bubojeda. Dužina tela oko 25 cm, a težina 1,2 kg. Izuzev trbuha, udova i njuške, telo je pokriveno jakim šiljatim bodljama. Od neprijatelja se brane uklupčavanjem. Noćne su životinje. Zimu prespavaju u gnezdu od biljnog materijala i stelje u manjim udubljenjima tla. Kao i svi bubojedi vrlo je koristan član životnih zajednica i zato su i zaštićena vrsta sisara. U jednom okotu bude 4 mladunca.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

62

63

FELIS SILVESTRIS
DIVLJA MAČKA
fam. Felidae

Ova vrsta mačke, ma koliko na prvi pogled ličila na domaću mačku, prilično je različita. Stražnje noge su joj duže od prednjih, što govori da je reč o profesionalnom skakaču. Veličina joj dostiže do 120 cm. Nema stalno boravište. Naseljava, uglavnom, stare šume sa puno podesnih duplji. Lovi pretežno noću.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

LEPUS EUROPAEUS
ZEC
fam. Leporidae

Zec je stepska životinja kojoj odgovara blaga klima. Naseljava i otvorene poljoprivredne površine, kao i brdske terene. Naraste u dužinu do 80 cm, u visini do 35 cm, a dostiže težinu i do 5 kg. Boje je sivo-riđaste, a po trbuhu bele. Rep im je sa gornje strane crn, kao i rubovi ušiju. Dlaka im je mekana i gusta. Razlika između mužjaka i ženke je neprimetna. Hrani se isključivo hranom biljnog porekla. Jede sve vrste trave, lišće, mlade izbojke i koru mladih drvenastih biljaka.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

64

65

LUTRA LUTRA
VIDRA
fam. Mustelidae

Evroazijska rečna vidra je najveselija od svih životinja. Ovaj krznaš se često može videti u igri po blatu ili snegu. Vidre žive do deset godina. Telo im je pokriveno nepromočivim krznom. Odlični su plivači i lovci. Dugačke su do 110 cm, a teže do 12 kg. Imaju dugačko i mišićavo telo i plovne kožice između prstiju. Hrane se ribom, ljuskarima, pticama, vodozercima, gmizavcima i malim sisarima. Naseljavaju veliki broj priobalnih staništa u Vojvodini. Žive usamljeno i ne predstavljaju opasnost po ljude.

Zaštićena je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog I), Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

MARTES MARTES
KUNA ZLATICA
fam. Mustelidae

Jedan od poznatijih lovaca među sisarima. Lovi noću, preskačući sa grane na granu. Napada sve na šta naiđe, štedeći jedino životinje veće od nje. Preko dana se odmara. Čovek joj je najveći neprijatelj, jer je lovi zbog kvalitetnog i skupocenog krzna.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

66

67

MUSCARDINUS
AVELLANARIUS
PUH LEŠNIKAR
fam. Gliridae

Puh lešnikar je vrsta glodavca. Velik je kao kućni miš, zdepast, a rep mu je dug kao telo. Obrastao je gustom dlakom. Leđa i rep su mu crvenkaste do žućkasto-smeđe boje. Grlo i prsa su mu beli. Živi u mešanoj šumi sa grmljem i šibljem, na šumskim suncanim obroncima i u parkovima. Hrani se semenjem, pupovima, bobicama, korom drveća i insektima. Aktivan je u sumrak i noću. Spretno se penje i po najtanjim grancicama. Gradi okruglo gnezdo veličine šake, od trava i lišća u gustom grmlju i dupljama. Leže 1 - 2 puta u leto po 3 - 5 mladih.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

MUSTELA ERMINEA
HERMELIN
fam. Mustelidae

Hermelin je dugačak oko 25 cm i visok 10 cm. Rep je dugačak preko 10 cm. Mužjak teži 350 gr, a ženka 220 gr. Boja dlake joj se menja leti i zimi. Leti je rdasto-smeđa sa svetlo-žutim trbuhom, dok je zimi bele boje, a samo rep ostaje crn. Nastanjuje rupe šupljih stabala, napuštene jame lisica, jazavaca, ali se zavlači i po stajama i šupama u nastanjenim mestima. Lovi miševe, pacove, fazane, jarebice, prepelice i domaću perad. Vrlo je agresivna i krvoločna vrsta. Pari se u februaru ili martu, ali i junu i julu mesecu. Bremenitost posle zimskog perioda traje 63 dana, a pose letnjeg 270 dana (mirovanje zametka). Koti se krajem marta ili početkom aprila kada na svet dolazi od četiri do osam veoma sićušnih (8 do 10 gr) i slepih mladunaca. Majka ih dugo doji i dobro čuva, donoseći im žive miševe i ptičice, privikavajući ih na taj način lov.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog I), Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa -BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

MUSTELA NIVALIS
LASICA
fam. Mustelidae

Ovo je najmanja vrsta iz porodice kuna. Izrasta u dužinu do 20 cm, od čega na rep otpada oko 3 cm. Teška je od 60 do 170 gr. Krzno je rdasto-crvene boje, a po trbuhu i nogama svetlije. Hrani se miševima, sitnim pticama i jajima. Pari se neredovno tokom cele godine. Okoli 5 - 7 mladih koji sazrevaju sa 9 meseci. Pored šteta koje čini, ima i korisnu stranu, jer je efikasan lovac na miševe.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

MICROMYS MINUTUS
PATULJASTI MIŠ
fam. Muridae

Najmanji je glodar, koji naseljava polja, livade, rubove šuma, obale sa grmljem, a srećemo ga i u ljudskim naseljima.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

NEOMYS ANOMALUS
MOČVARNA ROVČICA
fam. Soricidae

Vrsta živi na vlažnim staništima u blizini vode, mada se javlja i u područjima gde nije prisutna površinska voda na vlažnim i zabarenim staništima.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

MUSTELA PUTORIUS
MRKI TVOR
fam. Mustelidae

Mrki tvor živi u svim krajevima naše zemlje, a naročito oko naselja. Naraste u dužinu do 60 cm (od čega na rep otpada oko 20 cm) i visinu do 15 cm. Dostiže težinu do 750 gr. Tamno-mrke je boje sa žučkastom podlakom. Pod repom ima dve smradne žlezde čiji sekret koristi u svojoj odbrani. Hrani se mesom manjih životinja i jajima ptica. Pari se od marta do juna meseca, a nosi 40 - 43 dana. Ženka na svet donosi 3 - 7 mladih koji su u početku potpuno beli i slepi. Sa pet meseci se osamostaljuju, a sa 9 dostižu polnu zrelost.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

SPALAX LEUCODON
SLEPO KUĆE
fam. Spalacidae

Živi na suvim stepskim staništima, pa je zbog izmenjenih uslova u Vojvodini opstalo još samo na području Deliblatske i Subotičko-Horgoške peščare i na padinama Fruške Gore. To je vrsta koja čitav život provodi pod zemljom, u sistemu hodnika koje sama kopa, služeći se, pri tome, dugačkim i snažnim sekutićima i prednjim nogama sa jakim kandžama. Slepo kuće je veoma mala životinja dužine tela oko 20 cm, prekrivena finim gustim krznom. Zalihe hrane joj se sastoje najčešće od krtola i lukovica. Slepo kuće je uglavnom usamljena životinja i društvena je samo u vreme parenja.

Zaštićeno je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

MAMMALIA - SISARI

SPERMOPHILUS CITELLUS
TEKUNICA
fam. Sciuridae

Tekunica je veoma ljupka životinja, dužine oko 20 cm, kratkog repa 5,5-7,5 cm, malenih ušiju i krupnih očiju, smeđesive boje. Njen izgled karakteriše poza "svečice" kada životinja sedi na zadnjim nogama i uspravljenog trupa osmatra okolinu. Tekunica je tipični stanovnik stepskih predela. U Vojvodini živi na pašnjacima i utrinama uz puteve, nasipima i ostalim neobrađivanim zemljištima. Ovaj glodar je društvena životinja, koja živi u kolonijama u kojima su susedi često veoma blizu. Svaka jedinka ima pod zemljom svoju jazbinu sa gnezdrom, čija dubina zavisi od tipa zemljišta i klimatskih prilika (oko 2 m na Deliblatskom pesku). Tekunica je prezimar, čija hibernacija traje, u zavisnosti od uzrasta i pola, od kraja leta do proleća. Buđenje iz zimskog sna počinje u Južnom Banatu krajem februara i traje do početka aprila. Prvi se bude stari, zatim mladi mužjaci, dok se prve ženke pojavljuju početkom treće dekade marta. Buđenjem mladih ženki završava se izlazak iz hibernacije cele populacije. Tekunica je biljojed, koji se hrani zelenim delovima, cvetom i semenom, kao i lukovicama zeljastih biljaka. Životinjsku komponentu ishrane predstavljaju prvenstveno različiti insekti, a dešava se da tekunica pojede guštera ili mladunče ptica koje gnezde na zemlji.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE
AVES - PTICE

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

AQUILA HELIACA
ORAO KRSTAŠ
fam. Accipitridae

Orao krstaš spada u grupu tzv. pravih orlova, koji imaju noge prekrivene perjem. Narastu do 1,5 m, težine do 12,5 kg. Ženke su veće od mužjaka. Hrane se živim plenom (ptice i sisari) ili strvinom. Orao krstaš je globalno ugrožena vrsta u svetu. Njegova brojnost u Srbiji se procenjuje na 3 - 4 para, a na celom Balkanu 30 - 40 parova. Deliblatska peščara je tokom '70-ih prošlog veka predstavljala jedno od najvažnijih gnezdišta ove vrste u Evropi sa 6 - 7 gnezdećih parova, ali danas živi samo na Fruškoj gori. Međutim, tokom '80-'90-ih je zbog niza negativnih faktora došlo do naglog opadanja brojnosti, tako da je u 1996-97. god. ova vrsta došla na ivicu izumiranja sa svega jednim gnezdećim parom, koji se više verovatno ne gnezdi redovno.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog I), Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

ARDEA CINEREA
SIVA ČAPLJA
fam. Ardeidae

Najčešća vrsta čapli. Dostiže veličinu do 90 cm. Na zatiljku voljki su duža pera. Ima status stanařica. Obitava uz stajace i mirne tekuće vode. Zadržava se u plitkoj vodi uz obalu. Gradi mešovite kolonije ili se gnezdi sama na visokom drveću. Hrani se žabama, ribama, gušterima i insektima.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

ARDEA PURPUREA
CRVENA ČAPLJA /
PURPURNA ČAPLJA
fam. Ardeidae

Dostiže veličinu do 70 cm. Boja joj je pretežno crvenkasto smeđa, ridasto-crvenog vrata i crnog temena. Gornja strana tela, krila i rep su sivi. Pripada vrsti selica. Naseljava vode sa širokim tršćacima. Gnezdi se uglavnom u izdvojenim kolonijama, ali u blizini drugih čaplji. Hrani se žabama, ribama, gušterima i insektima.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

ARDEOLA RALLOIDES
ŽUTA ČAPLJA
fam. Ardeidae

Najčešća vrsta čaplji. Dostiže veličinu do 90 cm. Na zatiljku voljki su duža pera. Ima status stararica. Obitava uz stajaće i mirne tekuće vode. Zadržava se u plitkoj vodi uz obalu. Gradi mešovite kolonije ili se gnezdi sama na visokom drveću. Hrani se žabama, ribama, gušterima i insektima.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

AYTHYA NYROCA
PATKA NJORKA
fam. Anatidae

Njorka je mala patka ronilica. Dugačka je 38 – 42 cm. Gnezdi se na prostranijim barama i močvarama bogatim tršćacima. Sve je reda zbog nestajanja prirodnih staništa - otvorenih vodenih površina. Pripada vrsti selica, koja zimuje u Sredozemlju. Hrani se raznovrsnom hranom, pretežno biljnog porekla. Snese od 8 do 10 jaja.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

BOTAURUS STELLARIS
BUKAVAC
fam. Ardeidae

Veličina ptice je od 70 do 80 cm. Ima status stanarica, pošto često prezimljava nastanjujući veće močvare Vojvodine. Gnezda pravi u gustoj trsci i šekarima, a koristi ih za samo jedno gnežđenje. Leže od 4 do 6 jaja. Retka je i ugrožena vrsta.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

CERTHIA BRACHYDACTYLA
DUGOKLJUNI PUZIĆ
fam. Certhiidae

Veličina ptice je oko 13 cm. Spada u grupu ptica stanarica. Sreće se u hrastovim i vodoplavnim šumama sa vrbom kao dominantnom vrstom. Ugrožen je nestajanjem takvih šuma. Gnezdi se na starim i prirodnim stablima. Gnezdo koristi samo za jedno gnežđenje. Leže oko 5 do 6 jaja.

Zaštićen je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

84

CHLIDONIAS HYBRIDUS
BELOBRADA ČIGRA
fam. Sternidae

Dostiže veličinu do 35 cm. Pripada pticama selicama. Naseljava močvarna staništa i ribnjake. Gnezda pravi u ševarima, a najčešće na listu lokvanja. Trbuh joj je bele boje, glava i leđa siva sa belim perjem ispod crvenog kljuna. Hrani se ribom koju spretno lovi obrušavajući se u vodu.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

85

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

CICONIA CICONIA
BELA RODA
fam. Ciconiidea

Veličina ptice je od 100 do 115 cm. Retka je gnezdarica u našim krajevima. Populacija u našoj zemlji broji oko 1.100 parova. Gnezda gradi isključivo po naseljima. Leže od 4 do 6 jaja u gnezdo. Hrani se u obližnjim vlažnim livadama i kultivisanim stepama, a u jelovniku joj je zastupljena vrlo raznovrsna hrana.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

86

CICONIA NIGRA
CRNA RODA
fam. Ciconiidea

Veličina ptice je od 95 do 100 cm. Naseljava vlažne i vodoplavne šume hrasta lužnjaka, crnog jasena i vrbe. Gnezdi se na drveću, najčešće na bočnim stranama, na visini od 7 do 15 m. Leže od 3 do 5 jaja. Populacija u našoj zemlji broji oko 100 parova. Retka je i ugrožena sećom stabala na kojima se gnezdi i nestajanjem močvarnih (vlažnih) staništa.

Zaštićena je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

87

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

DENDROCOPOS MEDIUS
SREDNJI DETLIĆ
fam. Picidae

Veličina ptice je od 20 do 22 cm. Spada u grupu stanarica i redovna je gnezdarica u Srbiji. Naseljava mešovite i listopadne šume do 1.000 m nadmorske visine. Gnezdi se u duplji drveta od 0,5 do 3 m visine. Gnezdo koristi za 1 do 2 gnežđenja. Leže od 4 do 6 jaja.

Zaštićen je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

DRYOCOPUS MARTIUS
CRNA ŽUNA
fam. Picidae

Veličina ptice je od 45 do 57 cm. Spada u grupu stanarica i retka je gnezdarica u Srbiji, posebno u Vojvodini. Nastanjuje mešovite i stare šume hrasta, ali i bukove šume brdskih predela. Gnezdi se u duplji drveta na visini oko 10 m. Gnezdo koristi za više gnežđenja. Leže 4 do 5 jaja.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

EGRETTA ALBA
VELIKA BELA ČAPLJA
fam. Ardeidae

Veličina ove ptice iznosi oko 80 cm. Boja tela je bela, noge crvenkaste, kljun crn sa žutom osnovom. Pripada pticama stanaricama. Nalazi se uz vode u širokom pojasu trske. Hrani se žabama, ribama, gušterima, zmijama i insektima na vlažnim livadama. Populacija ove vrste u našoj zemlji raste poslednjih godina.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

90

FICEDULA ALBICOLLIS
BELOVRATA MUHARICA
fam. Muscipidae

Veličina ptice je oko 13 cm. Spada u grupu selica. Retka je gnezdarica u Srbiji. Naseljava mešovite i vlažne šume. Gnezdi se na prirodnim stablima, zauzimajući prazne i podesne duplje. Ugrožen je nestajanjem takvih stabala. Gnezda koristi više godina. Leže od 5 do 7 jaja.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

91

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

IXOBRYCHUS MINUTUS
ČAPLJICA
fam. Ardeidae

Dostiže veličinu do 40 cm. Pripada pticama selicama. Kod mužjaka su teme, leđa, rubovi krila i rep crni. Na krilima se nalazi mrlja bele boje. Ženka je boje trske sa tamnim prugama i mrljama, što je stapa sa okolinom. Stanište im je oko stajaćih voda u širokom pojasu trske, gde je redovna gnezdarica.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

92

HALIAEETUS ALBICILLA
ORAO BELOREPAN
fam. Accipitridae

Veličina od 70 do 90 cm. Spada u grupu stanarica. Naseljava vodo-plavne šume i velike močvare mestimično obrasle šumom. Pravi velika gnezda uz stablo, pri vrhu drveta na visini od 15 do 30 m. Gnezdo koristi više godina. Leže od 1 do 3 jajeta. Populacija u našoj zemlji broji oko 60 - 70 parova. Ugrožen je nestajanjem prirodnih šuma, trovanjem i krivolovom. Ishrana mu je vrlo raznovrsna.

Zaštićen je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune - CITES (Prilog I), Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

93

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

JYNX TORQUILLA
VIOGLAVA
fam. Picidae

Veličina ptice je od 16 do 18 cm. Spada u grupu selica i retka je gnezdarica u Srbiji. Naseljava mešovite listopadne šume, voćnjake i parkove. Gnezdi se u duplji drveta, a gnezdo koristi, uglavnom, za jedno gnežđenje. Polaze od 4 do 8 jaja. Ugrožena je nestajanjem starih stabala sa dupljama.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

94

MILVUS MIGRANS
CRNA LUNJA
fam. Accipitridae

Dnevna ptica grabljivica iz porodice jastrebowa, dugačka 65 do 72 cm sa rasponom krila od 140 do 150 cm. Lunje su selice. To su velike i vitke ptice, koje imaju slabiji kljun, blago savijene kandže, srazmerno vrlo velika i dugačka krila i dugačak, manje-više, rašljast rep. Stariji mužjaci imaju svetlu glavu i vrat. Potiljak i prednji deo grudi su im rdasto-crveni. Pera na leđima i ramenima su smeđasto-crna sa rdasto-crvenim porubom. Leti polako, ali jako istrajno, tako da blago jedri po vazduhu. Retka je i vrlo ugrožena vrsta, koja polako nestaje iz naših krajeva.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

95

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

NYCTICORAX NYCTICORAX
GAK
fam. Ardeidae

Dostiže veličinu do 60 cm. Spada u grupu selica. Najčešća je gnezdarica kolonija čaplji kod nas. Nešto je veći od male čaplje. Perje je belo, crno i sivo. Grudi i čelo su beli, teme i leđa crni, krila siva, a oči crvene. Nalazi se u barama, močvarama i na vlažnim livadama sa rogozom, grmljem i niskim drvećem. Hrani se žabama, zmijama i insektima.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

ORIOLUS ORIOLUS
VUGA
fam. Oriolidae

Veličina ptice je oko 24 cm. Spada u grupu selica. Naseljava vodo-plavne, sađene bagremove i topolove šume, zatim rečne doline, voćjake i parkove. Gnezdi se na bočnim granama. Gnezda su viseća, a koriste se za samo jedno gnežđenje. Leže od 3 do 5 jaja. Ova vrsta ima karakterističan glas i boju perja.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

OTUS SCOPS
ČUK
fam. Strigidae

Čuk je veličine oko 20 cm. Spada u grupu selica. Perje je smeđe-sive do riđasto-smeđe boje. Najupadljivije oznake su im tamni okviri oko očiju i nizovi svetlih pruga na plećima. Živi u toplim i suvim, pretežno nizijskim i brdskim staništima. Potrebno mu je drveće za dnevno odmaranje i otvorena staništa za lov. Hrani se sitnim pticama, gmizavcima, vodozemcima i beskičmenjacima. Gnezdi se u duplji drveta. Godišnje snese 4 do 5 jaja.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

PERNIS APIVORUS
OSIČAR
fam. Accipitridae

Veličina ptice je 52 do 60 cm. Spada u grupu selica i relativno je retka u Srbiji. Nastanjuje vodoplavne šume, stepске i brdske krajeve. Gnezdi se na drvetu na visini oko 20 m, najčešće na bočnoj grani. Više puta koristi gnezdo uz dorađivanje svakog proleća. Leže 2 do 3 jaja. Hrani se osama, pčelama i njihovim saćem.

Zaštićen je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

*PHALACROCORAX
PYGMAEUS*
MALI VRANAC
fam. Phalacrocoracidae

Najmanji vranac veličine od 45 do 55 cm. Spada u grupu stanarica i retka je gnezdarica u Srbiji. Mali vranac je nizijska vrsta, barskih i močvarnih staništa, jezera i poplavnih staništa sa tršćacima, plutajućim rastinjem i grmljem. Hrani se prvenstveno ribom, vodenim insektima, pijavicama i sitnim sisarima. Gnezdi se na drveću i u trsci. Ženka snese od 4 do 6 jaja.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

*PHOENICURUS
PHOENICURUS*
OBIČNA CRVENPERKA
fam. Turdidae

Veličina ptice je 14 cm. Spada u grupu selica. Nastanjuje mešovite šume sa bukvom i vodoplavne šume sa vrbom, mada se može naći i u voćnjacima i parkovima. Gnezdi se u dupljama drveća, ali rado naseljava i veštačke kućice. Gnezdo koristi za jedno do dva gnežđenja. Leže od 4 do 5 jaja. Retka je i veoma ugrožena vrsta.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

PLEGADIS FALCINELLUS
RAŽANJ /
CRNI IBIS
fam. Threskiornithidae

Ražanj može da dostigne veličinu do 70 cm. Boja tela mu je purpurno-siva sa veoma izraženim kljunom savijenim na dole. Krila su mu po obodu zelenkasta, a noge izdužene sa izražene četiri kandže. Nalazi se na vodoplavnim staništima. Gnezdi se na drvetu i grmlju visine od 3 do 10 m. Njegovo prisustvo je zabeleženo na Obedskoj bari, gde je primećen jedan par 2005. god. od strane Mladih istraživača Srbije (NVO), koji su u to vreme započeli sa realizacijom projekta „Povratka ibisa“. Retka je vrsta i gnezdi se na svega nekoliko lokaliteta u Vojvodini.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

PLATALEA LEUCORODIA
ČAPLJA KAŠIKARA /
KAŠIČAR
fam. Threkiornithidae

Dostiže veličinu do 90 cm. Pripada grupi selica. Telo joj je belo, vrhovi krila crni, kljun crn, a kod mladih jedinki crven i na vrhu proširen. Naseljava močvarna staništa sa rogozom i grmljem ive. Za njenu ishranu je neophodno prisustvo vlažnih livada. Retka je vrsta i gnezdi se na svega nekoliko lokaliteta u Vojvodini.

Zaštićena je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

PICUS VIRIDIS
ZELENA ŽUNA
fam. Picidae

Veličina ptice je od 31 - 33 cm. Stanarica je i redovna gnezdarica u Srbiji. Gnezdi se u dupljama drveća na visini od 2 do 7 m. Broj jaja u leglu je od 5 do 9. Stanište su joj mešovite listopadne šume, sađene šume, drvoredi i parkovi. Hrani se kako na drveću tako i na zemlji.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

CORACIAS GARRULUS
MODROVRANA /
ZLATOVHRANA
fam. Coraciidae

Modrovrana je snažna ptica, krupnog i dugog kljuna, velika od 29 do 32 cm sa rasponom krila od 52 do 58 cm, teška otprilike 30 gr. Ima plavozelenu boju sa prelivima. Leđa su joj otvoreno smeđe boje, a krila azurno-plave boje sa tamnim ivicama. Rep je tirkizno-plav sa smeđim srednjim perima. Vešt je letač, ali na tlu samo skakuće zbog kratkih i slabih nogu. Modrovrana se gnezdi, pre svega, uz krajeve vrlo prozračnih šuma koje graniče sa površinama bogatim insektima, kao što su livade, pašnjaci ili ekstenzivno korišćene oranice. Kako je dupljaša, upućena je na napuštene ili prirodne duplje u stablima, ali ako ih nema iskopaće 50-60 cm duboku duplju u odgovarajućoj podlozi. Hrani se, uglavnom, većim insektima, ali i malim sisarima, vodozemcima i gmizavcima. Leže do 6 jaja. Modrovrana je selica i retka gnezdarica u našoj zemlji. U Vojvodini se modrovrana gnezdi na veoma malom broju lokacija u severoistočnoj Bačkoj i jugoistočnom Banatu. Populacija broji oko 90 parova, a od toga se u Vojvodini gnezdi oko 50 parova.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

MEROPS APIASTER
PČELARICA
fam. Meropidae

Pčelarica je upadljivo šarena ptica iz porodice modrivrana. Prosečno je duga oko 28 cm, stomak i prsa su tirkizni, teme, potiljak i gornji deo leđa su rdasto smeđi, krila u obe te boje. Niže, leđa, kao i podvaljak su žuti, a iznad žutog podvaljaka prolazi crna pruga preko očiju. Pčelarica se hrani insektima koje često u grupi lovi u letu. Kako su im plen često i medonosne pčele, nisu omiljene kod pčelara. Pčelarica je selica. Ove ptice su vrlo druželjubive i po pravilu se gnezde u kolonijama. Više parova prave tunele blizu jedno drugom. Pčelarice polažu jaja u zemljanim tunelima. Leglo broji 5 do 6 (4 do 7) kuglastih, belih, izraženo glatkih i sjajnih jaja.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Konvencijom o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - BONSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

RIPARIA RIPARIA
LASTA BREGUNICA
fam. Hirundinidae

Najmanja srednjoevropska lastavica, dužine do 12 cm, odozgo smeđa, odozdo bela sa belom prugom preko grudi. Lastavice su selice. Gnezda pravi u šuplinama na strmim rečnim obalama blizu otvorenih travnjaka, gde formira kolonije. Često leti nad otvorenim vodenim površinama u potrazi za hranom. Hrani se najčešće sitnim skakavcima. Snese 5 do 7 belih jaja.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

STRIX URALENSIS
DUGOREPA SOVA /
URALSKA SOVA
fam. Strigidae

Stanovnik je očuvanih šumskih ekosistema, a gnezdi se u velikim dupljama starog drveća i u gnezdima jastrebova, mišara, gavrana i drugih ptica. Srednje je veličine, dužine 50-59 cm i raspona krila do 1,2 m. Ženke su teške 720 - 1.200 gr, a mužjaci su sitniji. Ima meko, sivosmeđe perje sa tamnim prugama, dug prugast rep i crne oči. Hrani se sitnim sisarima, pticama, pacovima, insektima, čak i drugim sovama. Najagresivnija je vrsta u Evropi. Ne trpi prisustvo ljudi u blizini gnezda, na šta prvo upozorava hukanjem, a ponekad se i obrušavana na nezvanog gosta. Ženke ne dozvoljavaju ni drugim sovama da pridu leglu.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

STRIX ALUCO
ŠUMSKA SOVA
fam. Strigidae

Šumska sova je snažna ptica, dužine 37-43 cm i raspona krila od 81-96 cm. Nastanjuje se u mešovitim šumama i predelima koji imaju pristup vodi, ali i u urbanim predelima. Gnezdi se u dupljama starog drveća, koje su u našim šumama sve ređe. Nose 3-4 (2-6) zagasito belih, sjajnih jaja. Šumska sova lovi pretežno noću, ali kada je prinuđena da hrani mladunce često lovi i preko dana. Hrani se, uglavnom, glodarima, ali i pticama i manjim sisarima. Hranu lovi mužjak. Šumske sove kada se spare jednom uglavnom ostaju u istim parovima ceo život.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

ALCEDO ATTHIS
VODOMAR
fam. Alcediniae

Vodomari imaju karakterističnu veliku glavu, dugačak oštar kljun, kratke noge i kratak rep. Veličina im varira od vrapca do manje vrane. Mnogi su raznobojni, a ženka ima sjajnije boje od mužjaka. Perje im je bogato i divne je boje, pa odozgo sija metalnim sjajem, a odozdo svilenkastim. Ramena i pokrovna pera na krilima su tamno-zelene boje ukrašena okruglim modrim mrljama. Srednji deo leđa je tirkizno-modre boje, a kratki repić azurno-modar. Čitava donja strana mu je ridasto-crvene boje, a male noge su mu crvene kao da su lakirane. Dugačak je 17 cm, a raspon krila mu je 27 cm. Kod nas ga nalazimo, uglavnom, samog u močvarnim i rečnim staništima. Vodomar je velika sedelica. On doslovno pola dana nepomično sedi na jednom mestu sa uperenim pogledom u vodu mirno čekajući plen. Vodomarova hrana se sastoji, uglavnom, od malih riba i račića. Proždrljiv je i treba mu više hrane da se zasiti.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

CHARADRIUS DUBIUS
ŽALAR SLEPIĆ /
MALI ZUJAVAC
fam. Charadriidae

Ova vrsta žalara je mala ptica. Odrasle jedinke imaju sivo-braon leđa i krila, beli trbuh i bele grudi sa crnom trakom na vratu. Vrh glave je braon, čelo je belo sa crnom maskom i žutim prstenom oko očiju, kljun je taman i kratak. Noge su u boji kože sa plovnim kožicama između prstiju. Njihova staništa su otvoreni šljunkovi pored slatkovodnih jezera, uključujući udubljenja (rupe, duplje) u njima, rečna ostrva (ade) i rečne obale. Gnezde se na tlu, između kamenja sa malo ili bez rastinja. U periodu inkubacije obe jedinke leže na jajima. Spada u grupu selica. Traga za hranom na blatnim ili muljevitim površinama, obično u svom bliskom okruženju. Hrane se insektima i crvićima.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

ANSER ANSER
DIVLJA GUSKA
fam. Anatidae

Divlja guska je pernata lovna divljač. Guska je dugačka od 80 - 90 cm. Raspon krila joj je od 150-160 cm. Težina joj se kreće od 4 do 5 kg. Ženke su krupnije i teže od mužjaka. Glava joj je krupna i ima narandžast kljun. Leđna strana i krila su tamno siva sa svetlim prugama, a stomak svetliji. Noge su duge do 25 cm i crvenkaste su boje. Ima dobro razvijenu plovnu kožicu među prstima. Divlja guska živi u velikim jatima do nekoliko stotina jedinki, koja se formiraju sa dolaskom jeseni i žive sve do proleća, gde formiraju parove. Pretežno živi u močvarnim predelima. Gnezdi se u visokoj travi, šipražju blizu vode, zemlji u udubljenju, gde snese od 7 do 10 krupnih prljavo belih jaja. Divlje guske se hrane raznim semenkama, mladom travom, raznim beskičmenjacima i ribljom ikrom.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AVES - PTICE

CYGNUS OLOR
LABUD
fam. Anatidae

Grbavi (crvenokljuni) labudovi su među najtežim letećim pticama. Mužjaci teže oko 12 kg, a ženke više od 9 kg. Odrasli labudovi su između 125 do 170 cm dugački, a raspon krila im je 200-240 cm. Visina na tlu može biti preko 1,2 m. Kada hoće da poleti, prevali dvadesetak metara udarajući po površini vode krilima i nogama da bi tako razvio brzinu. U letu postiže brzinu od 100 km/h. Zimi se okupljaju u jata od po sto i više jedinki. Par crvenokljunih labudova uspostavlja i brani svoju teritoriju u periodu gnežđenja. Tada su mužjaci veoma agresivni i svakog uljeza koji im upadne na teritoriju energično poteraju. Znaju čak napasti i povrediti ljude, mogu biti isključivo opasni za malu decu. Ženka snese 3 - 8 bledo-zelenih jaja. Obično se viđaju na vodi, ali su često i na plovnim livadama, gde se hrane. Hrane se vodenom vegetacijom i to do dubine ne veće od 1 m, zatim lišćem, stabljikama, korenjima, sitnim životinjama kao što su žabe, punoglavci, puževi, crvi, insekti i njihove larve.

Zaštićen je Direktivom o zaštiti divljih ptica, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u.

FAUNA - ŽIVOTINJE
REPTILIA - GMIZAVCI

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FAUNA - ŽIVOTINJE

REPTILIA - GMIZAVCI

EMYS ORBICULARIS
BARSKA KORNJAČA
fam. Emydae

Barska kornjača živi u mirnim i vodama koje sporo teku sa muljevitim i glibovitim dnom (bare, ribnjaci, jezera, kanali). Preko dana se obično ne udaljavaju od svog vodenog prebivališta i većinom se sunčaju na obali, dok se noću kreću. Zimski san provode zakopane u mulju na dnu svog vodenog prebivališta. Pare se u vodi, a jaja zakopavaju u zemlju. Nakon 10 - 11 meseci iz njih se izležu mladunci. Hrane se manjim ribama, žabama, punoglavcima, crvima, insektima i drugim sitnim životinjama. Retko se hrane biljnom hranom. Dužina im je 20 - 25 cm. Rasprostranjena je širom Evrope.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

LACERTA AGILIS
LIVADSKI GUŠTER
fam. Lacertidae

Boja tela je promenljiva. Mužjaci su najčešće zelenkasti, a ženke sive ili smeđe. Dužine je oko 9 cm. Nastanjuje polja, livade, pašnjake, bašte, vrtove, prореđene šume ravnica, ali ga ima i na planinama do 2.000 mnv. Spada u dnevne vrste. Hrani se insektima, crvima, paucima. Ženka u plitke jame polaže od 6 - 16 jaja.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

REPTILIA - GMIZAVCI

SALAMANDRA MACULOSA
DAŽDEVNJAK
fam. Salamandridae

Daždjevnjaci su repati vodozemci koji uglavnom vode tajni život. Pretežno žive u hladnim i senovitim mestima, aktivni su samo noću i samo par vrsta su duže od 15 cm. Na leđima imaju žute pege. Telo je crne boje. Trbuh može biti potpuno crn ili pegast. Hrane se insektima i crvima. Kao odbranu koriste svoju obojenost i belu tečnost koju ispuštaju iz paratoidnih žlezda. Ova tečnost iritira usta i oči predatora. Od davnina je imao vrlo važnu ulogu u eksperimentima sa magijom i alhemijom, naravno zbog njegove halucinogene tečnosti.

Nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

(*DOLICHOPHIS*)
COLUBER JUGULARIS
SMUK
fam. Colubridae

Smuk je jedna od najvećih neotrovnica i zmija uopšte. Dostiže dužinu oko 2 m. Boja joj varira. Sa leđne strane može biti mrke ili tamnih boja, a sa trbušne strane žuta sa tamnim mrljama. Sreće se u blizini čoveka, naročito po starim, napuštenim kućama, po ruševinama i u šupljinama stabala, pa je zato zovu i kućna zmija. Voli suva mesta. Odlično se puže po drveću. Rimljani su je smatrali za svetu zmiju, pa je uzeta kao simbol u lekarstvu, a i u našem narodu vlada verovanje da se kućna zmija ne sme ubiti. Hrani se sitnim glodarima, jajima i mladuncima ptica. Brani se ujedom koji je potpuno bezopasan. Ženke snesu 58 vrlo dugačkih, cilindričnih jaja.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

REPTILIA - GMIZAVCI

NATRIX NATRIX
BELOUŠKA
fam. Colubridae

Ova neotrovnja zmija, prepoznatljiva je po vitkom telu sa uzdužnim prugama i žućkasto-belim prstenom iza glave, koji podseća na ogrlicu. Telo belouške je maslinasto-zeleno, smeđe ili sivkasto sa svetlijim donjim delom. Živi u vlažnim ravnicama na močvarnom zemljištu. Odličan je plivač i ronilac, a pod vodom može da izdrži i do pola sata. Veći deo hrane pronalazi u vodi i oko nje. Najviše voli žabe, ali neće propustiti priliku da ulovi i koju ribu, mladunče ptice ili sitnog sisara. Odrasle belouške dugačke su oko 120 cm. Mužjaci se presvlače dvaput.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

VIPERA BERUS
ŠARKA
fam. Viperidae

Ova vrsta otrovnice je reliktna na području Srema. Nalazi se najčešće na obodu Obedske bare i Široke bare u okolini sela Grabovci. Šarka je crne boje, dužine do 1,5 m i debljine do 10 cm. Otrov ubrizgava ujedom, kroz žljeb otrovnog zuba. Otrov sporo deluje i nije naročito snažan, ali može da usmrti i čoveka.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE
AMPHIBIA - VODOZEMCI

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FAUNA - ŽIVOTINJE

AMPHIBIA - VODOZEMCI

BOMBINA BOMBINA
CRVENOTRBI MUKAČ
fam. Bombinatoridae

Ove žabe su blago otrovne. Kada presvlače kožu, nadimaju se i proizvode zvuk koji liči na kašalj. Zatim ustima kidaju staru kožu i jedu je. Crvenotrbi mukač ima svetlo-zelena leđa sa crnim mrljama i stomak narandžaste ili jarko crvene boje sa crnim prugama. Koža je blago neravna, a oči postavljene visoko što pomaže žabi pri boravku u vodi.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

BUFO BUFO
ŠUMSKA KRASTAVA ŽABA
fam. Bufonidae

Sekret njihovih žljezda sadrži ljute i neprijatne sokove koji služe za odbranu od neprijatelja. Zenica je horizontalna. Nemaju zube ni u gornjoj vilici. Ekstremiteti su relativno kratki. Drugi i treći nožni prst poseduju par međuzglobnih izraštaja. Koža na dorzalnoj strani poseduje mnogobrojne bradavice (aglomeracije kožnih žljezda), ponekad sa ostrim vrhom. Dorzalna strana je svetlo siva, sivo-braon ili maslinasta sa manje ili više istaknutim tamnim pegama. Ponekad su pege u potpunosti odsutne, a ponekad se spajaju u nepravilne uzdužne trake. Pigmentacija kože se menja tokom sezone parenja i postaje jednobraznija. Trbuh je svetlo-siv ili žuto-siv sa tamnim pegama. Mužjaci su jednobrazni, dorzalno su svetlo-maslinaste boje, dok su ženke više braon boje sa mrkim pegama, koje se ponekad spajaju u nepravilne longitudinalne trake uočljivije lateralno. Jedna od najvećih žaba Evrope, veličine do 20 cm.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AMPHIBIA - VODOZEMCI

HYLA ARBOREA
GATALINKA
fam. Hylidae

Gatalinka je dužine oko 5 cm. Telo joj je ujednačene zelene boje, koja može da varira od žute do sive u zavisnosti od boje okoline. Nastanjuje različita staništa sa zeljastom, žbunastom i drvenastom vegetacijom (šume, voćnjaci, parkovi). Predveče polazi u lov na sitne insekte, gusenice i mrave. Manje je vezana za vodu u periodu razmnožavanja. Ženka u više navrata polaže oko 1.000 jaja u vodom ispunjene duplje trulih panjeva. Moguća je oplodnja i na vlažnom staništu, pošto su jaja otporna na isušivanje.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

PELOBATES FUSCUS
ŽABA ČEŠNJAČA
fam. Pelobatidae

Telo zdepasto veličine 5 - 7 cm. Ima veliku glavu, dok su zadnji ekstremiteti relativno kratki. Boja varira od sive, svetlo-smeđe ili žućkaste sa tamnim mrljama crvenastog vrha na dorzalnoj strani do svetle ili žuto-sive bez šare ili sa retkim sivim tačkama na ventralnoj strani. Sa unutrašnje strane zadnjih ekstremiteta ima snažne lopastaste nabore sa oštrim ivicama kojima se životinja ukopava u zemlju. Plovne kožice na zadnjim ekstremitetima su dobro razvijene.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AMPHIBIA - VODOZEMCI

RANA DALMATINA
ŠUMSKA ŽABA
fam. Ranidae

Šumska žaba je dužine oko 8 cm. Glava je izdužena sa oštrim vrhom i sa izraženom slepoočnom mrljom i krupnom bubnom opnom. Naseljava livade sa gustom i visokom travom i proplanke mezofilnih šuma. Termofilna i terestrična vrsta, koja je aktivna preko dana. Oglašava se jedino u periodu parenja kada je vezana za vodena staništa. Hrani se sitnim kopnenim beskičmenjacima, pre svega, insektima. Najagilnija vrsta naših žaba, koja pravi skokove od 1 - 1,5 m. Ženka polaže od 600 do 1.400 jaja.

Zaštićena je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

(PELOPHYLAX)
RANA ESCULENTA
ZELENA ŽABA
fam. Ranidae

Ova vrsta je hibrid. Morfološki je između roditeljskih vrsta *Rana lessonae* i *Rana ridibunda*. Dorzalna koloracija je sivo-zelena, maslinasta ili zelena sa tamnim pegama koje variraju po boji i brojnosti. Obično poseduju svetlu mediodorzalnu liniju od njuške do kloake. Nemaju temporalne pege. Ventralna strana je najčešće svetla i obično sa tamnim pegama. Mužjaci imaju rezonatorske kese smeštene iza ugla usana, koje su sive boje.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

AMPHIBIA - VODOZEMCI

(PELOPHYLAX)
RANA LESSONAE
MALA ZELENA ŽABA
fam. Ranidae

Ova vrsta je dužine oko 8 cm. Boja leđne strane tela je zelena, ponekad smeđa sa svetlo-žučkastom ili zelenom prugom. Butine i bokovi tela su sumporasto žuti. Preferira manje vodene površine, plitka jezera, bare, močvare, mada naseljava i tekuće vode ravničarskih predela obrasle gustom vegetacijom. Veoma je bučnog oglašavanja. Manje je akvatična u odnosu na veliku zelenu žabu i zelenu žabu sa kojom se javlja u zajednici. Aktivna je preko dana i u toku noći. Hrani se pretežno insektima, slatkovodnim puževima, paucima i rakovima. Ženka polaže oko 1.000 jaja u grupama na submerznu vegetaciju.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

(PELOPHYLAX)
RANA RIDIBUNDA
VELIKA ZELENA ŽABA
fam. Ranidae

Najveća među zelenim žabama. Ženke su krupnije od mužjaka veličine do 17 cm, a mužjaci do 12 cm. Boja leđnog regiona tamno-zelena, smeđe-zelena ili smeđa, često sa tamnim pegama. Trbušna strana je svetla sa tamnim pegama. Naseljava stare rukavce reka, jezera, ribnjake, tekuće vode i bare, zone listopadnih šuma, stepa i nižih oblasti. Akvatična je vrsta bučnog oglašavanja. Aktivna je preko dana, ali i tokom noći. Veoma je proždrljiva i pored beskičmenjaka (puževi, školjke, insekti, paukoloike životinje) hrani se i sitnim kičmenjacima (punoglavci, žabe, rovice, miševi). Ženka polaže od 4.000 do 10.000 jaja u grupama na submerznu vegetaciju.

Zaštićena je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune (Službeni glasnik Republike Srbije, br.31/05, 45/05) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE
PISCES - RIBE

Retke, ranjive i ugrožene biljne i životinjske vrste na području JP "Vojvodinašume"

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

ACIPENSER RUTHENUS
KEČIGA
fam. Acipenseridae

Kečiga pripada porodici jesetra. Može da naraste do 1 m, a najteži ulovljeni primerak imao je blizu 10 kg. Ova vrsta ribe se kreće u jatima. Hranu isključivo uzima sa dna reke. Važi za veoma krotkog i umiljatog vodenog stvora. Po obliku tela, naročito po leđnom peraju, kečiga podseća na ajkulu. Telo joj je prekriveno koštanim štitovima (u pet redova), a glava izdužena poput rile. Usta su joj ravno usečena i nalaze se sa donje strane njuške. Leđa su, kao i peraja, tamnosiva. Kečiga se mresti krajem aprila i početkom maja. Teško ju je uloviti na udicu, jer se kreće sredinom reke i na velikim dubinama. Pored larve vodenog cveta, hoće da zagrizе tanku crvenu glistu (lauferku), larvu od ose i sitnije insekte.

Zaštićena je Konvencijom o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune – CITES (Prilog II), Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

CYPRINUS CARPIO
ŠARAN
fam. Cyprinidae

Šaran živi u mirnim i toplijim vodama i može da dostigne dužinu do 1 m i masu preko 20 kg. Ima izduženo, oblo telo i krupnu glavu na kojoj su usta okružena sa četiri izraštaja u vidu brkova. Može se obrazovati i izraštaj u obliku cevi kojom šaran usisava hranu sa rečnog dna. Ima jedno leđno peraje. Leđna strana tela je različito obojena u zavisnosti od staništa na kome živi, dok je trbušna strana uglavnom svetlija. Šaran je najznačajnija riba ravničarskih reka, kako sa rekreativnog, tako i sa privrednog aspekta.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

ASPIUS ASPIUS
BOLEN
fam. Cyprinidae

Bolen ima isturenu donju vilicu i na njenom vrhu ima jedno ispupčenje, koje kada su usta zatvorena ulazi u odgovarajuće udubljenje u gornjem delu usta. Zbog malog broja zuba, usta su mu duboko usađena, tako da prihvata svoj ulov zubolikim izraštajima na škrgama i prosleđuje ga hrapavom ždrelu. Kod većih primeraka (težine do 2 kg) telo je izduženo, naoružano vrlo jakim perjanim sistemom koji se završava veoma moćnim repom. Krupniji primerci su blago pogrbljeni od glave do leđnog peraja sa spuštanim trbuhom. Leđa su im tamno zelena, a bokovi srebrnkasto-plavkastog sjaja, dok je trbuh bele boje. Trbušno i analno peraje su crvenkaste boje, a uzdužna bočna linija ima 64 do 76 sitnijih krljušti.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

SANDER LUCIOPERCA
SMUĐ
Fam. Percidae

Ima dva leđna peraja koja se dodiruju ili između njih postoji mali međuprostor. Na bokovima tela je 8 do 12 sivo-crni poprečnih pruga, a na leđnom i repnom peraju su tamne pege. Ostala peraja su bledo-žute boje bez pega. Krljušti su sitne. Smuđ predstavlja jednu od najukusnijih i kulinarski najtraženijih vrsta riba nizinskih voda.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

CHONDROSTOMA NASUS
SKOBALJ
Fam. Cyprinidae

Skobalj ima izduženo telo, skoro vretenasto, po bokovima i trbuhu srebrnkasto-bele boje, a po leđima je crno-zelen. Leđno peraje je sivo, a ostala su crvenkasta. Repno peraje obrubljeno je tamnom ivicom. Ima karakteristične usne prilagođene skidanju, odnosno struganju biljnih naslaga sa kamenja, koje su postavljene nadole ispod većeg nosa. Ima izrazitu, unapred isturenu vilicu. Skobalj je riba koja se kreće u velikim jatima i hrani se algama i muljem koje skida sa krupnog šljunka i kamena. Po ovim karakterističnim tragovima može se lako odrediti područje na kome se zadržavaju jata sa krupnijim primercima. U ravničarskim rekama ova riba, zbog načina ishrane, nije na ceni, ali je skobalj iz planinskih voda veoma cenjen, pa se njegov ulov ograničava. Rasprostranjen je po celoj Istočnoj Evropi. Naseljava brze vode u kojima živi sa mrenom i klenom. Kada je voda bistra treba ga tražiti u glavnom toku, a kada se zamuti prilazi obali i tu traži hranu.

Zaštićen je Konvencijom o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa - BERNSKA KONVENCIJA, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

ESOX LUCIUS
ŠTUKA
Fam. Esocidae

Štuka ima veoma izduženo telo pokriveno sitnom krljušti i prava je mišićna opruga. Ima snažno razvijeno repno peraje i srazmerno debelu repnu dršku, kao i valjkast, zašiljen oblik tela, koji lako probija vodu sa dodatnom propulzivnom površinom pozadi i međusobno blisko, naspramno postavljenim neparnim perajima. Moćno oružje za hvatanje plena su štukina velika usta puna oštih zuba različitog oblika i veličine, postavljenih na svim kostima glavenog skeleta u viličnom i jezičnom predelu. Kod napada i uzimanja hrane, štuka hvata plen sa boka, okreće ga napred glavom i tako ga guta. Uz pomoć snažne muskulature usta i ždrela, štuka je u stanju da prostor usne duplje višestruko proširi, a kako joj je i želudac veoma rastegljiv, to omogućava i relativno manjim, sitnijim štukama gutanje krupnog plena.

Zaštićena je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i glijiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

MISGURNUS FOSSILIS
ČIKOV
fam. Cobitidae

Čikov ima gubicu koja mu je spuštена nadole i na njoj se nalazi deset brkova. Šest velikih brkova su na gornjoj strani usne, a četiri manja su na donjoj strani usne. Ima dugačko telo, spreda skoro cilindrično, a sva peraja su mu zaokrugljena. Trbušna peraja su mala i daleko iza grudnih. Krljušt mu je sitna i skoro neprimetna, jer je pokrivena debelim slojem sluzi. Po leđima je žuto-mrke boje sa mestimičnim crnim pegama. Po bokovima mu se pružaju dugačke crne trake kod kojih je sredina nešto šira. Stomak mu je većinom žute boje, mada ima i primeraka sa crvenkastim trbuhom. Čikov je riba nizijskih voda i raširen je po celoj Evropi. Ne voli velike dubine, pa obitava u tihim, mirnim vodama ili u kanalima sa muljevitim dnom. U stanju je da preživi i u uslovima gde bi svaka druga riba uginula, jer on uz pomoć jednog creva apsorbuje kiseonik iz vazduha stvarajući rezerve, pa tako ukopan u vlažan mulj može da živi mesec i više dana.

Zaštićen je Direktivom o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog I - strogo zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

FAUNA - ŽIVOTINJE

PISCES - RIBE

SILURUS GLANIS
SOM
fam. Siluridae

Som se dosta razlikuje od riba klasične forme. Trup mu je ovalan sa velikom i spljoštenom glavom na kojoj je tri para brkova, od kojih je gornjovilični par dug do vrha grudnih peraja, dok su ostali dosta manji. Ima sitne oči, velika usta, a donja vilica mu je nešto duža od gornje i obe su načičkane mnoštvom sitnih zuba. Telo mu je bez krljušti i veoma sluzavo. Podrepno peraje je dugačko, a repno je zaobljeno, dok je leđno peraje malo i bez tvrdih žbica. Leđa soma su modro-crna, bokovi su tamno-smeđi ili tamno-zelenkasti, a trbuh sivkasto-beličaste boje sa crvenkastim prelivima. Som naseljava gotovo sve vode Evrope. Voli muljevite mirne ili vode koje sporo teku i tu se najradije zadržava. Svaštojed je, mada mu glavnu hranu čine ribe, žabe, rakovi, sisari, a lovi i ptice, patke i guske koje se nađu na vodi ili u vodi gde živi.

Zaštićen je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva - Prilog II - zaštićene vrste (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 05/10) i nalazi se na Crvenoj listi ugroženih vrsta po IUCN-u i Evropskoj crvenoj listi.

RETKE, RANJIVE I UGROŽENE
**BILJNE
I ŽIVOTINJSKE
VRSTE**
NA PODRUČJU JP "VOJVODINAŠUME"

Pripremili: Aleksandra Vujasinović, Biljana Latić,
Marius Olđa, Đorđe Pejaković, Miljan Velojic
Tehnička priprema: Miljan Velojić
Fotografije na koricama: Jaroslav Pap

